

Sygnatura akt XVIII C 1738/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Godlewska

Protokolant: sekretarz sądowy Iwona Kucemba

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 lutego 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **M. T.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego w P.**

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego Skarbu Państwa.

SSO Iwona Godlewska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 marca 2015 r. powód M. T. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w R. zadośćuczynienia w kwocie 500 000,00 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że przebywając w warunkach izolacji nie jest mu zapewnione odpowiednie leczenie pomimo, iż choruje on na wiele przewlekłych chorób, w tym także leczenie stomatologiczne. Powód wskazał, że odbywa karę w systemie terapeutycznym, który z uwagi na brak u niego schorzeń psychicznych jest nieuzasadniony. Nadto pomimo wydanego względem powoda zalecenia, zgodnie z którym może on przebywać w celi mieszczącej do dwóch osób, przy czym osoba ta powinna być starannie dobrana, zalecenie to ignorowano. W ocenie powoda, strona pozwana celowo nie przyjmuje dla powoda paczek oraz przesyłek listowych. Powód wskazał także, że został pozbawiony jakichkolwiek narzędzi do pracy i nauki oraz zabrano mu regulaminowe godziny odwiedzin.

Pismem z dnia 13 maja 2015 r. (data stempla pocztowego) pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego w R. wniósł o przedłużenie terminu wyznaczonego na założenie odpowiedzi na pozew oraz o oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko w pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut przedawnienia co do roszczeń wiązanych przez powoda ze zdarzeniami, które miały miejsce ponad trzy lata przed datą złożenia pozwu. Pozwany wyjaśnił, że powód wbrew swoim twierdzeniom jest właściwie leczony i ma zapewnioną właściwą opiekę medyczną, w tym także specjalistyczną. Powód pozostaje pod stałą kontrolą psychiatryczną, chirurgiczną, neurologiczną oraz specjalisty chorób wewnętrznych. Strona pozwana wyjaśniła, że każde zgłoszenie powoda traktowane jest poważnie i otrzymywał on wymagane leki. Nadto pozwany wskazał, że powód był badany przez okulistę i laryngologa, a w

następstwie tych badań nie ustalono pogorszenia wzroku czy utraty słuchu. W odniesieniu do powoda nie było także wskazań do stosowania leków neurologicznych, jak też leczenia guzka na szyi, który w rzeczywistości stanowi zmianę włóknistą lub tłuszczaka. W ocenie pozwanej powód był należycie leczony stomatologicznie. Pozwana wyjaśniła także, że w przypadku powoda, brak jest podstaw do udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności z uwagi na stan jego zdrowia. Strona pozwana zakwestionowała także twierdzenia powoda dotyczące braku zasadności odbywania przez niego kary w systemie terapeutycznym, nadto wskazała, że zarzuty powoda co do doboru osadzenia w celach są całkowicie nieuzasadnione. Pozwany argumentował także, iż powód miał możliwość uczestnictwa w ofercie programów readaptacyjnych, zajęciach kulturalno – oświatowych oraz kółkach zainteresowań. W uznaniu strony pozwanej nieprawdziwe są także zarzuty powoda jakoby został on pozbawiony regulaminowych godzin odwiedzin, paczek i listów. Jednocześnie pozwany podniósł, że brak jest powiązania pomiędzy wysokością dochodzonego przez powoda zadośćuczynienia, a rzekomą doznaną przez niego krzywdą.

Pismem z dnia 14 sierpnia 2015 r. powód wykonując zobowiązanie Sądu wskazał, że w niniejszej sprawie dochodzi zadośćuczynienia z tytułu rozstroju zdrowia, w tym przede wszystkim psychicznego, jednocześnie w piśmie tym powód zawarł wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 12 lutego 2016 r. tutejszy Sąd oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 30 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny zmienił postanowienie z dnia 12 lutego 2016 r. zwalniając powoda od kosztów sądowych w całości.

Postanowieniem z dnia 08 grudnia 2016 r. Sąd oddalił wniosek powoda o ustanowienie adwokata z urzędu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. T. przebywał w Zakładzie Karnym w R. w okresach; od 04 września do 16 października 2013 r., od 14 listopada do 16 lipca 2014 r., od 03 marca do 23 września 2015 r. oraz od dnia 06 listopada 2015 r. do chwili obecnej.

Dowód: informacja o pobytach i orzeczeniach z dnia 10 czerwca 2016 r. (k. 230 – 231).

W opinii sądowno – psychiatrycznej z dnia 13 marca 2013 r. (sygn. akt V Pen 1581/12) u powoda stwierdzono zaburzenia osobowości uwarunkowane wieloprzyczynowo – konstytucyjnie, środowiskowe, warunkowane także zmianami organicznymi CUN, które spowodowane są m.in. przez przebyte urazy głowy. W opinii tej wskazano, że powód wymaga oddziaływań wychowawczo – penitencjarno – terapeutycznych, okresowo psychofarmakoterapii.

Dowód: opinia sądowno psychiatryczna z dnia 13 marca 2013 r. (k. 334 – 337).

W warunkach izolacji powód odbywa karę pozbawienia wolności na oddziale terapeutycznym, w związku z zaburzeniami osobowości oraz cyklotymicznymi zaburzeniami nastroju i zachowania. Fakt, że powód cierpi na określone wyżej zaburzenia wskazany został w orzeczeniu psychologiczno – penitencjarnym z dnia 28 lutego 2011 r., gdzie zaproponowano także objęcie powoda specjalistycznymi oddziaływaniami w ramach oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Schorzenia powyższe polegają na tym, że u osoby cierpiącej na nie występują wahania w nastroju i w zachowaniu. Wobec powoda zalecono przebywanie w celi dwuosobowej. Na oddziale terapeutycznym w Zakładzie Karnym w R. są cele jedno i dwuosobowe i powód odbywając karę był umieszczany w celi w pojedynkę lub w celi dwuosobowej. Przebywając na oddziale terapeutycznym powód rzadko zwraca się z prośbą o pomoc psychologiczną. Z uwagi na problemy powoda z nawiązaniem relacji z innymi osadzonymi, często był on umieszczany w celi jednoosobowej. Swoją postawą powód dąży do osadzania go w celi w pojedynkę. Także w trakcie konsultacji psychiatrycznych odnotowywano, że powód szczególnie źle znosi zmiany i szum wokół, jak też cierpi na bezsenność spowodowaną stresem i hałasem w celi. Powód zgłaszał też, że denerwuje go współlokator i wyjaśniał, że jedynym leczeniem dla niego jest spokój i kultura.

Powód jest osobą konfliktową. W trakcie odbywania kary wykazuje on bezkrytyczną postawę wobec popełnionego przestępstwa. Prognoza kryminalistyczno – społeczna wobec powoda jest negatywna, powód bowiem nie przyznaje się

do popełnionego czynu i czuje się skrzywdzony przez wymiar sprawiedliwości. Powód uczęszcza na terapię zajęciową, co wpływa na niego pozytywnie, wychodzi też poza teren zakładu karnego. Zajęcia, w których uczestniczy dotyczą robienia witraży, pracy w glinie czy malowania obrazów. Powód zajmuje się naprawą sprzętu RTV.

W zakładzie karnym typu zamkniętego, gdzie karę odbywa powód nie ma przepustek, funkcjonują natomiast zwolnienia czasowe, których udziela dyrektor. Powód jednak w ocenie przełożonych na taką nagrodę nie zasługiwał. Nie zdarzały się sytuacje, w których nie wpuszczano kogoś na odwiedzin u powoda, bądź też, że powodowi uniemożliwiano odbycie odwiedzin. Zdarzyła się sytuacja, w której skrócono został czas odwiedzin u powoda, jednak nie miało to miejsca z inicjatywy pracowników zakładu karnego. Na oddziale terapeutycznym jest możliwość uzyskania przepustki.

W Zakładzie Karnym w R. w przypadku konieczności zwrotu paczki kierowanej do osadzonego, fakt ten jest odpowiednio dokumentowany. Zwrotowi podlegają paczki, które zawierały przedmioty niedozwolone, bądź też gdy paczka była ponad limit.

Powodowi oferowana była możliwość wykonywania pracy, jednak z uwagi na problemy zdrowotne, ostatecznie nie został on zakwalifikowany do zatrudnienia, zamiast powoda wybrano innego osadzonego.

Dowód: pismo z dnia 26 maja 2011 r. (k. 50), pismo (k. 52), pismo z dnia 15 lutego 2016 r. (k. 256), zeznania powoda (k. 394), zeznania świadka B. P. (k. 481 – 482), zeznania świadka M. W. (k. 482 – 483), zeznania świadka P. B. (k. 483 – 484), zeznania świadka M. H. (k. 484), wkładka do książki zdrowia osadzonego, orzeczenie psychologiczno – penitencjarne z dnia 28 lutego 2011 r. (k. 348 – 344).

W latach 2012 – 2016 powód 19 razy korzystał z przysługującego mu prawa do odwiedzin oraz otrzymał 65 paczek różnego typu, w tym 8 paczek żywnościowych w formie nagrody.

Dowód: oświadczenie z działu prawnego Zakładu Karnego w R. z dnia 19 maja 2016 r. (k. 352).

Powód cierpi na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B, przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka oraz dwunastnicy, neurastenię, zaburzenia adaptacyjne, przewlekłe zapalenie oskrzeli, przewlekłe zapalenie zatok, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa z zespołem bólowym, chorobę wrzodową dwunastnicy. W okresie pobytu w Zakładzie Karnym w R. powód przeszedł badania związane z przewlekłymi schorzeniami, na które choruje. W badaniach powoda stwierdzono anemię. Z uwagi na fakt, że powód przestrzega diety wegetariańskiej, powodowi podawano żelazo, dzięki czemu jego wyniki uległy poprawie. Powód pozostaje także pod stałą opieką psychiatry, nadto powód kierowany jest także przez swojego wychowawcę do psychologa. Do lekarza powód chodzi jeden raz w tygodniu. W każdym przypadku kiedy powód zgłasza ból wydawany jest mu środek przeciwbólowy. Pomimo występujących u powoda schorzeń, zgodnie z opinią o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności został on zakwalifikowany do leczenia w zakładzie karnym.

W Zakładzie Karnym w R. powód był także konsultowany neurologicznie. Z kolei w listopadzie 2013 r. u powoda przeprowadzono badanie ultrasonograficzne – USG jamy brzusznej.

Powód posiada na szyi guzka, jednak nie jest to zmiana w jakikolwiek sposób zagrażająca zdrowiu, a tym bardziej życiu powoda i nie wymaga usunięcia. Powód konsultowany był także przez lekarza chirurga – ortopedę, który nie stwierdził potrzeby rehabilitacji. Powód jest nosicielem wirusa (...), przy czym wirus ten nie podlega leczeniu tylko obserwacji. Z uwagi na stan zdrowia u powoda nie zachodzą przesłanki do przerwy w odbywaniu kary na leczenie.

Dowód: zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia z dnia 21 maja 2007 r. (k. 21), wynik badania histopatologicznego nr (...) (k. 239), zeznania świadka J. K. (k. 506 – 507), opinia o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności z dnia 26 listopada 2012 r. – wkładka do książki zdrowia osadzonego, opis badania ultrasonograficznego z dnia 21 listopada 2013 r. – w książce zdrowia osadzonego.

W Zakładzie Karnym w R. do godziny 15:00 każdego dnia pracuje osiem pielęgniarek, jeden lekarz oraz szef działu służby zdrowia. W przypadku takiej konieczności, jeżeli nie ma już nikogo z personelu medycznego, a dyrektor widzi taką potrzebę pacjent odwożony jest w konwoju na izbę przyjęć lub pogotowie wzywane jest do zakładu karnego. W celu przeprowadzenia konsultacji osadzeni wożeni są do specjalisty lub przyjeżdża on do zakładu karnego.

Dowód: zeznania świadka J. K. (k. 507).

W dniu 25 maja 2012 roku powodowi wydane zostały dwie pary okularów. Dnia 03 grudnia 2015 r. powód poddany został badaniu przez lekarza specjalistę chorób oczu, w którego opisie wskazano „bez okularów”, „bez zleceń”.

Dowód: książka zdrowia skazanego (k. 253), wkładka do książki zdrowia osadzonego, zeznania powoda (k. 393).

Na mocy orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 lutego 2014 r. powód został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do dnia 31 marca 2016 r.

Dowód: orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 lutego 2014 r. – k. 45 – 45v.

W dniu 27 stycznia 2015 r. powodowi został usunięty ząb. Z uwagi na ból po usunięciu zęba powód został przyjęty ponownie w dniu 03 lutego 2015 r. Kolejna wizyta miała miejsce w dniu 04 lutego 2015 r. Podczas następnej wizyty w dniu 17 lutego 2015 r. powód został poddany ekstrakcji kolejnego zęba. W dniu 03 marca 2015 r. wykonane zostało zdjęcie RTG zębodołu powoda, na podstawie którego lekarz stomatolog potwierdził brak resztek nieusuniętego korzenia zęba. W dniach 03, 06, 09, 13, 16, 23, 25 lutego i 11 marca 2015 r., zgodnie z zaleceniami lekarza stomatologa powodowi wydawano leki przeciwbólowe Ketonal.

Dowód: książka zdrowia osadzonego, pismo z dnia 24 maja 2015 r. (k. 272), zeznania powoda (k. 394).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów, zeznań powołanych w sprawie świadków i zeznań powoda.

Sąd dał wiarę zgromadzonym dokumentom prywatnym, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Wskazać przy tym należy, że w toku postępowania do akt sprawy przedłożono wiele dokumentów i Sąd przeprowadził z nich dowód, jednak z uwagi na ich treść okazały się one nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy i przez to nie były wzmiankowane w części poświęconej ustaleniom faktycznym sprawy.

Zeznania świadka B. P. (psycholog w ZK w R.) Sąd uznał za wiarygodne. Jej zeznania były rzeczowe i zrozumiałe. Nie było podstaw, aby uznać, że świadek miał interes w tym, aby zeznawać wyłącznie na korzyść pozwanego. Świadek miał wiedzę dlaczego powód odbywał karę na oddziale terapeutycznym. Nadto wyjaśniał, że powód z uwagi na problemy w kontaktach z innymi osadzonymi, przebywał często w celach jednoosobowych. Świadek wskazał także, iż powód korzysta z terapii zajęciowej i uczestniczy w organizowanych przez zakład karny zajęciach.

Zeznaniom świadka M. W. Sąd dał wiarę w całości. Świadek bowiem w sposób jednoznaczny i konkretny odniósł się do sytuacji powoda, który przez okres jednego roku był jego podopiecznym. W swoich zeznaniach świadek wyjaśnił, że faktycznie powód był konfliktowy, w związku z czym istniały problemy z doborem osadzonych, którzy mogliby przebywać z powodem w jednej celi. Poruszył także kwestię braku zatrudnienia powoda, wyjaśniając, że wynikało to ze schorzeń na jakie cierpiał powód. Wyjaśnił także, iż w okresie gdy powód był jego podopiecznym, nie zdarzały się sytuacje, w których prawo do odwiedzin powoda było w jakikolwiek sposób naruszane, jak też brak było przypadków, w których powód nie otrzymał potwierdzenia listów urzędowych.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka P. B.. Świadek wyjaśnił, że kiedy powód osadzony jest w celi w pojedynkę to nie ma problemów, wyjaśnił też, że w ostatnim czasie w zachowaniu powoda widoczna jest stabilizacja. Jego zeznania korespondowały z zeznaniami innych powołanych w sprawie świadków. Wyjaśnił także dlaczego powód nie otrzymał

propozycji zatrudnienia. Świadek nie miał jednak wiedzy co do podnoszonej przez powoda kwestii doręczania listów urzędowych.

Sąd nie znalazł podstaw by odmówić wiarygodności zeznaniom świadka M. H., przy czym jego zeznania stanowiły materiał o niskiej wartości dowodowej. Świadek bowiem w ich treści wskazał jedynie, że powód jest znany z pisanych przez siebie skarg, wskazując przy tym, że jest ich za dużo. Przyznał, że nie ma wiedzy na temat ograniczeń odwiedzin w przypadku powoda, czy też listów oraz paczek dla powoda. Świadek wyjaśnił kiedy przesyłana do osadzonego paczka jest zwracana oraz wskazał, że według jego wiedzy był tylko jeden przypadek skrócenia odwiedzin u powoda.

Jako wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka J. K.. Ich treść bowiem była jednoznaczna i wyczerpująca. Świadek wyjaśnił, że przewlekłe schorzenia na jakie cierpi powód nie stanowią zagrożenia dla jego życia. Wskazał, że powód ma możliwość korzystania z pomocy lekarskiej, co regularnie robi, jak też pozostaje pod stałą opieką lekarza psychiatry. Świadek wyjaśnił także, że z uwagi na stan zdrowia powoda brak jest wskazań do przerwy w odbywaniu kary.

Zeznaniom powoda Sąd dał wiarę w części. W zgromadzonym materiale dowodowym, nie znalazły potwierdzenia zeznania powoda jakoby ogłuchł. W zakresie tego schorzenia, sam powód wyjaśnił, że jak wyczyści uszy to wszystko jest w porządku. Także twierdzenia powoda jakoby uniemożliwiano mu regulaminowe odbywanie wizyt nie zostały potwierdzone w materiale dowodowym, w tym przede wszystkim w zeznaniach powołanych w sprawie świadków. W ocenie Sądu zeznania powoda jakoby psychiatry wymyślali choroby uzasadniające pobyt powoda na oddziale terapeutycznym, stanowią jedynie jego wewnętrzną, subiektywną ocenę sytuacji. Fakt, iż powód wymaga opieki psychiatrycznej został potwierdzony nie tylko w treści opinii przedstawionych do akt sprawy, ale także w treści książek zdrowia powoda. Wpisy w tych dokumentach potwierdzają, że powód regularnie korzysta z pomocy psychiatrycznej, stąd też brak jest podstaw by przychylić się do stanowiska powoda, że potrzeba odbywania kary na oddziale terapeutycznym stanowi jedynie wymysł lekarzy.

Sąd zważył co następuje;

Powód M. T. w niniejszym procesie wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w R. zadośćuczynienia w wysokości 500.000 zł, w związku z brakiem odpowiedniego leczenia, w tym leczenia stomatologicznego, brakiem przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w związku ze stanem zdrowia powoda, brakiem podstaw do odbywania kary w systemie terapeutycznym, zastrzeżeniami co do doboru osadzenia w celach mieszkalnych, pozbawieniem regulaminowych godzin, odwiedzin, paczek i listów. Nadto powód wniósł o zasądzenie określonego wyżej zadośćuczynienia także w związku z doznany rozstrojem zdrowia, przy czym najbardziej psychicznego.

W niniejszej sprawie bezspornym było to, iż powód odbywał karę pozbawienia wolności m.in. w Zakładzie Karnym w R. w okresie od 04 września do 16 października 2013 r., od 14 listopada do 16 lipca 2014 r., od 03 marca do 23 września 2015 r. oraz od dnia 06 listopada 2015 r. do chwili obecnej. Spór natomiast dotyczył tego, czy warunki, w jakich powód przebywał były bezprawne oraz czy naruszyły jego dobro osobiste oraz czy prawidłowo otoczono go pomocą medyczną, jak też czy ze względu na warunki w jakich przebywał doznał krzywdy w postaci rozstroju zdrowia.

Jedną z podstawowych powinności nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zgodnie z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38 poz. 167 i 169), każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Z kolei art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284 ze zm.), której Polska jest sygnatariuszem stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Te normy prawa międzynarodowego znajdują swoje odpowiedniki w art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one w sposób niewątpliwy nakładają na władzę publiczną wskazany obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej.

Godność jest tym elementem psychiki człowieka, który konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Stanowi ona bardzo ważny element psychiki ludzkiej, dlatego jest jednym z najistotniejszych dóbr osobistych człowieka. Z tego powodu korzysta ona z ochrony już na poziomie konstytucyjnym – zgodnie z art. 30 Konstytucji, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie danej osoby, ale to jaką reakcję wywołuje naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze. Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107).

Formy ochrony dóbr osobistych wyznaczają art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Ogólny przepis dotyczący ochrony dóbr osobistych, a mianowicie art. 24 § 1 k.c., stanowi, iż ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne, przy czym z art. 23 k.c. wynika, że katalog dóbr osobistych ma charakter otwarty. Nie ulega przy tym wątpliwości, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym, a więc przede wszystkim działaniem sprzecznym z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Art. 448 k.c. stanowi zaś, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Stosownie zaś do treści art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Cytowany przepis (art. 24 k.c.) rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na stronę powodową nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Na pozwanym natomiast ciąży obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne, a więc miało oparcie w przepisach prawa, było zgodne z zasadami współżycia społecznego, było działaniem za zgodą pokrzywdzonego, służyło wykonywaniu prawa podmiotowego w warunkach nie wskazujących na jego nadużycie bądź zmierzało do ochrony uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego (tak Sąd Najwyższy m. in. w wyroku z dnia 4 czerwca 2003r., I CKN 480/01, Lex nr 137619 i w wyroku z dnia 25 października 1982 r., I CR 239/82, Lex nr 766611).

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że funkcjonariusze Służby Więziennej działali wobec powoda w ramach swoich uprawnień ustawowych i ich działaniu nie można w żaden sposób przypisać niezgodności z prawem. Brak zatem bezprawności zachowania funkcjonariuszy państwowych, a nadto zachowanie to nie naruszyło żadnego dobra osobistego kogokolwiek.

Powód w żaden sposób nie wykazał, nie uprawdopodobnił nawet domniemanej szkody, jej wysokości oraz normalnego związku przyczynowego. Stosownie do art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. ciężar udowodnienia okoliczności, z których strona wywodzi skutki prawne, stosownie do okoliczności niniejszej sprawy obciążała powoda.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do roszczenia powoda dotyczącego nienależytej opieki medycznej. W ocenie Sądu powód nie wykazał, że faktycznie leczenie stosowane względem niego przez personel zakładu karnego było nieodpowiednie. Powód w swoich pismach wielokrotnie podnosił fakt, że jest przewlekle chory z uwagi na różne schorzenia i w związku z tym wymaga opieki specjalistów. Wskazać w tym miejscu należy, że analiza wpisów w książce zdrowia powoda wskazuje, że powód znajdował się pod należytą opieką medyczną. O powyższym świadczy chociażby ilość dokonywanych wpisów i ich duża częstotliwość. W dokumencie tym pod adnotacjami dotyczącymi leczenia powoda znajdują się podpisy lekarzy specjalistów z takich dziedzin jak: choroby uszu, nosa, gardła i krtani, chirurga czy psychiatry. Nadto zgodnie z zeznaniami powołanych w sprawie świadków, powód był także konsultowany z ortopedą. Stąd też brak jest podstaw uzasadniających twierdzenie, że faktycznie powód był pozbawiony należytej

opieki medycznej. Koniecznym jest też zaznaczyć, że powód cierpi na choroby o charakterze przewlekłym, które nie wymagają stałego leczenia. Powód nie wykazał także, zasadności podniesionego zarzutu, jakoby ogłuchł i zepsuł mi się wzrok. Co do pierwszego schorzenia, to powód sam wyjaśnił, że uszy mu się zapychają ropą i krwią i wystarczy je wyczyścić by wszystko było w porządku. Trudno więc z tego tytułu czynić zarzut stronie pozwanej. Z kolei w odniesieniu do pogorszenia się wzroku powoda, wskazać należy, że zgodnie z dokumentacją medyczną powodowi wydane zostały dwie pary okularów. Sam powód także zeznając wyjaśnił, że dwa rodzaje okularów ma. Nadto zgodnie z wpisami w książkach zdrowia, wzrok powoda jest kontrolowany przez specjalistę z zakresu chorób oczu. Także więc w tym zakresie brak jest podstaw do formułowania jakichkolwiek zarzutów dotyczących zaniedbań ze strony pozwanego. Podobnie w odniesieniu do leczenia stomatologicznego, zarzuty powoda uznać należało za nieuzasadnione. Analiza przedstawionych w toku postępowania dokumentów, nie potwierdza stanowiska powoda o zaniedbaniach względem niego w tym zakresie. Nie ulega kwestii, że na początku 2015 r. powód przechodził w zakładzie karnym dwie ekstrakcje zębów, przy czym powód nie wykazał jakimkolwiek dowodem, że w ich następstwie w dziąśle powoda pozostały korzenie i w związku z tym wydłużyło się leczenie powoda, w trakcie którego doznawał on cierpień. Z kolei w odniesieniu do guzka znajdującego się na szyi powoda, ustalono, że nie stanowi on zagrożenia dla życia powoda i nie wymaga usunięcia.

W ocenie Sądu nie zasługiwały na uwzględnienie także twierdzenia powoda jakoby zastosowany wobec niego system odbywania kary – terapeutyczny – był niewłaściwy. Powyższe stanowisko nie znalazło potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Wskazać bowiem należy, że analiza wpisów w książkach zdrowia powoda, przy czym nie tylko z okresu pobytu w Zakładzie Karnym w R., ale także w okresach pobytu w innych zakładach karnych wskazuje, że powód był regularnie konsultowany psychiatrycznie. W trakcie tych konsultacji wskazywał na stany napięcia nerwowego, informował także, że leczył się wcześniej na nerwicę. Nadto sam powód wielokrotnie wyjaśniał, że denerwują go współlokatorzy i potrzebuje spokoju. Stąd też zresztą podjął on decyzję o odbywaniu kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym. Fakt zasadności odbywania kary w tym systemie został także potwierdzony w treści orzeczenia psychologiczno – penitencjarnego z dnia 02 marca 2011 r. oraz w treści opinii sądowo – psychiatrycznej z dnia 13 marca 2013 r. Na prawidłowość systemu w jakim powód odbywa karę wskazują także zeznania powołanych w sprawie świadków. Wyjaśniali oni bowiem, że powód faktycznie powinien przebywać na oddziale terapeutycznym. Wskazywali na problemy w osadzeniu powoda, z doborem współlokatora, z którym powód mógłby dzielić celę.

Także stanowisko powoda o przerwie w odbywaniu kary z uwagi na stan zdrowia nie znalazło uzasadnienia w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Powołać w tym zakresie należy jednoznaczne zeznania świadka J. K., który wyjaśnił, że schorzenia na jakie cierpi powód nie kwalifikują go do przerwy w odbywaniu kary. W odniesieniu do tego stanowiska powód nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, które podważałyby twierdzenia świadka.

Powód w toku postępowania wielokrotnie podnosił także fakt umieszczania go w jednej celi z nieodpowiednimi osadzonymi. W efekcie przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, brak jest podstaw do przyjęcia, że faktycznie dobór osadzonych był zły, a przynajmniej powód tego nie wykazał. Analiza całości materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że sformułowany przez powoda zarzut dotyczący doboru osadzenia w celach, miał swoje źródło przede wszystkim w potrzebach powoda. W toku postępowania bowiem ustalono, że powód zgodził się na pobyt na oddziale terapeutycznym z uwagi na inny system osadzania skazanych w celach, kierując się tym, że będzie tam większy spokój. W swoich pismach powód zresztą niejednokrotnie wyjaśniał, że potrzebuje spokoju i ciszy. Z kolei w trakcie konsultacji z psychiatrą wskazywał, że denerwuje go współlokator. Powyższe znalazło także adekwatne odzwierciedlenie w zeznaniach powołanych w sprawie świadków, którzy zgodnie wyjaśniali, że były problemy z doborem osadzonych we wspólnej celi z powodem oraz, że powód dąży do umieszczenia go w celi w pojedynkę. Wobec powyższego, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób sformułować wniosku o niewłaściwym osadzeniu powoda w celach mieszkalnych.

W odniesieniu do możliwości zatrudnienia powoda w zakładzie karnym, należy wyjaśnić, że zgodnie w art. 121 § 1 k.k.w., skazanemu zapewnia się w miarę możliwości świadczenie pracy. Stosownie do art. 122 § 1 k.k.w. przy kierowaniu do pracy uwzględnia się w miarę możliwości zawód, wykształcenie, zainteresowania i potrzeby

osobiste skazanego. Jeżeli skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy, zatrudnienie przy pracach szkodliwych dla zdrowia wymaga jego pisemnej zgody. W myśl § 2, pracę zapewnia się przede wszystkim skazanym zobowiązanym do świadczeń alimentacyjnych, a także mającym szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą lub rodzinną. Zgodnie z § 40 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U.2003.152.1493), przy kierowaniu skazanego do odpowiedniego rodzaju pracy bierze się pod uwagę, niezależnie od okoliczności, o których mowa w art. 122 § 1 Kodeksu, w szczególności wiek, płeć, część kary pozostałą do odbycia oraz względy porządku i bezpieczeństwa.

Także pozwany dawał możliwość zatrudnienia osadzonych, w tym powoda. Przyczyną dla której powód ostatecznie nie został zatrudniony były jego problemy zdrowotne, o których powód informował osoby mające wpływ na decyzję o jego zatrudnieniu. W konsekwencji powyższego do pracy wybrany został inny osadzony.

Powód nie wykazał także, by faktycznie w odniesieniu do jego osoby miało miejsce naruszenie polegające na pozbawieniu go godzin odwiedzin, czy też przekazywania paczek oraz listów. Na tę okoliczność bowiem powód nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, poprzestając jedynie na swoich twierdzeniach. Z kolei ich treści nie potwierdził materiał dowodowy, w tym przede wszystkim zeznania powołanego w sprawie świadka, który wyjaśnił, że powód w znakomitej większości przypadków odbywał wizyty, które trwały po dwie godziny. Jednocześnie zgodnie z pisemnym oświadczeniem pracownika strony pozwanej powód w latach 2012 – 2016 korzystał z przysługujących mu praw do odwiedzin w łącznej liczbie 19 oraz otrzymał 65 paczek różnego typu, w tym 8 paczek żywnościowych w formie nagrody.

W niniejszej sprawie powód dochodził także zadośćuczynienia w związku z doznany rozstrojem zdrowia, w tym przede wszystkim psychicznego. Podstawę prawną roszczenia powoda w tym zakresie stanowił art. 445 k.c.

Przechodząc do oceny zasadności tego roszczenia wskazać należy, że przesłanką uzasadniającą przyznanie zadośćuczynienia jest wyrządzenie krzywdy. Przy czym może ona mieć postać uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia, naruszenia wolności lub integralności seksualnej czynem niedozwolonym. Krzywda może mieć charakter cierpień fizycznych lub moralnych (wyr. SN z 4.7.1969 r., I PR 178/69, OSNCP 1970, Nr 4, poz. 71; wyr. SN z 3.2.2000 r., I CKN 969/98, Legalis) (komentarz red. Osajda 2017, wyd. 16/P. Sobolewski, Legalis).

Mając na względzie, iż odszkodowanie, a w istocie rzeczy zadośćuczynienie, dochodzone przez powoda wiązać się miało, jak sam powód stwierdził, ze szkodą niemajątkową na jego osobie wskazać należy, że powód zobligowany był do wskazania na czym owa szkoda miałaby polegać, wykazania jej wystąpienia, a nadto poza wykazaniem samej zasady odpowiedzialności również wykazania, że wysokość dochodzonego zadośćuczynienia uzasadniona jest rozmiarem krzywd. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, czyli ciężar dowodu spoczywa na tym, kto przedstawia określone twierdzenia, a nie na tym, kto im przeczy (ei incumbit probatio qui dicit non qui negat).

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, powód spoczywającemu na nim obowiązkowi dowodowemu w określonym wyżej zakresie nie sprostał.

Analiza materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że u powoda nie nastąpił rozstrój zdrowia, w tym w szczególności psychicznego na skutek uchybień, zaniedbań, czy nieprawidłowego działania ze strony pracowników zakładu karnego. Powód posiada przewlekłe schorzenia, które podlegają kontroli lekarskiej także w trakcie jego pobytu w zakładzie karnym. Sąd uznał, że brak jest także podstaw do stwierdzenia, że powód doznał uszczerbku na zdrowiu psychicznym. W tym zakresie bowiem powód także pozostaje pod stałą opieką psychiatryczną. Nadto jeszcze przed osadzeniem powoda na oddziale terapeutycznym, wydane zostało orzeczenie wskazujące, że u powoda rozpoznano zaburzenia osobowości i cyklotymiczne zaburzenia nastroju o zachowania. Stąd też trudno uznać, że pogorszenie

stanu zdrowia psychicznego nastąpiło z uwagi na pobyt powoda w zakładzie karnym, w związku z nienależytym traktowaniem go przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Niezależnie jednak od powyższego w ocenie Sądu powód nie tylko nie wykazał, ale nawet nie uprawdopodobnił domniemanej szkody, jej wysokości, ani tym bardziej nie wykazał normalnego związku przyczynowego między zachowaniem pozwanego a jakąkolwiek doznaną przez niego szkodą.

Kończąc rozważania prawne w niniejszej sprawie, podkreślić należy, że już z samej istoty kary pozbawienia wolności (która jest karą - odpłatą za przestępny czyn skazanego) wynika naruszenie - poprzez znaczne ograniczenie dóbr osobistych osoby skazanej. Wszakże istotę tej kary stanowi pozbawienie podstawowych dóbr osobistych, takich jak wolność w rozumieniu prawa do decydowania o miejscu pobytu, swobody działań, kontaktów, poruszania się. Z istoty rzeczy wykonywanie kary pozbawienia wolności narusza szereg innych dóbr osobistych, w tym również prawo do intymności czy prywatności (w tym znaczeniu, że wszystkie życiowe czynności muszą być przez skazanego wykonywane na terenie zakładu karnego i to z dodatkowymi ograniczeniami np. w zakresie tajemnicy korespondencji czy kontaktów z rodziną), jednakże naruszeniom tym, o ile mieszczą się one w granicach określonych prawem w jakich warunkach kara pozbawienia wolności winna być wykonywana nie sposób przypisać przymiotu bezprawności. Z takimi ujemnymi skutkami, w tym również w postaci uszczerbku w zakresie dóbr osobistych, winien był się powód liczyć wykraczając poza normy prawne -decydując się na popełnienie przestępstwa. Podkreślenia wymaga, że zarówno zakład karny, jak i kara pozbawienia wolności i jej odbywanie wiążą się z pewną specyfiką, w tym w szczególności z usankcjonowanym prawnie - poprzez prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności - naruszeniem czy też ograniczeniem określonych uprawnień jednostki, które poza takimi okolicznościami są niedopuszczalne.

Dokonując oceny całokształtu materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, Sąd uznał, iż powód nie wykazał zasadności swoich roszczeń. Nie wykazał, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez brak należytego leczenia, w tym leczenia stomatologicznego, odmowę przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w związku ze stanem zdrowia powoda, odbywanie kary w systemie terapeutycznym, zły dobór co do osadzenia w celach mieszkalnych, pozbawienie regulaminowych godzin, odwiedzin, paczek i listów. Powód nie wykazał także aby poprzez działania funkcjonariuszy zakładu karnego doznał on rozstroju zdrowia, w tym najbardziej psychicznego.

Reasumując, w opisanych przypadkach dobra osobiste powoda nie zostały naruszone, jak też nie została mu wyrządzona krzywda i nie przysługują jemu roszczenia sformułowane w pozwie. Działania pozwanego nie były bezprawne. O bezprawności możemy mówić dopiero, gdy działania naruszały dobra osobiste, a z taką sytuacją w opisanych wyżej przypadkach nie mamy do czynienia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku i oddalił powództwo w całości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w pkt 2 wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc obciążając nimi w powoda, z uwagi na fakt, że przegrał proces w całości. Strona pozwana poniosła następujące niezbędne koszty procesu: koszty zastępstwa procesowego w wysokości 120 zł, którego kwota została ustalona stosownie do § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

SSO Iwona Godlewska